

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

1931 - Յունիս - թիվ 6

էջ

ԽՄԲ. — Հ. Բ. Ը. Միումեան 25-ամեայ յոբելեանը	241
— Փրոֆ. Երեկայի 60-ամեակը	243

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԲԵՐԻՍՈՎ ՎԱԼԵՐԻ. — Տարեգրութիւն Հայ Ժողովրդեան պատմական ճակատագրին - (Թրգ. Հ. Յ. ՄԱՐԿԱՐԻԱՆ)	247
Գ. ՀԱՍԵՐ. — Անհետացած հայերէն ար- ձանագրութիւններ և. Պոլսոյ մէջ	251
ՍԱՅՐԱՍԵԱՆ ԱՐՇԱԿ. — Հայ ցեղի ծագ- ման խնդիրը. Խուրրի և Սուբարու.	254
ՔԻՐԵՍԵԱՆ Յ. — Վիշապը Հայկական գոր- գերուն մէջ (նաեւ Փիւնիկ և Արծիւ)	259
ԻՐԱԶԵԿ. — Ագաթ. և Եղիշէ (ձեռագիր)	265

ԳՐԱԿԱՆ

ԽՄԲ. — Ալիշանի նուագներէն - Գարուն - Ամառ (Թրգմ. աշխարհաբար)	267
Փ. Հ. Ե. — Հայ Գրի մշակին (քերթ.)	270
ՅԱՎ. Հ. Վ. — Արեւուն լացը »	270

ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ

Փ. Հ. Ե. — Իմ գիրքը (Ա. Ահարոնեանի)	271
---	-----

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

ԽՄԲ. — Մարքոյ Փոլոյի վերագործը ըստ վենետիկեան աւանդավէպի մը	275
--	-----

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՈՍԿԵԱՆ Հ. Գ. — Գործնական և վերա- ցական մտայնութիւնը զարթոյնի մէջ	278
---	-----

ԱՄՍՕՐԵԱՅ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ

ՔԵՐԻՍԵԱՆ. — Թրթուրը (Թրգմ. Կ. Պ. ԼԱՍԷ)	284
--	-----

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ՓԵՃԻԿԵԱՆ Հ. Ե. — Ամսնոթեան Ա. Խորհուրդին շուրջ	286
---	-----

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

ԽՄԲ. — Հ. Ա. Վ. Գաղիկեան անդամ վենետիկյ Աթենէանի	288
— Հայաստանի փրոֆ. Ա. Ալեքսանյանի մահը	288

SOMMAIRE

1931 - Juin - numéro 6

p.

Réd. - Le Jubilé d'argent de l'U. G. A. de l'O. de Bienfaisance	241
— Prof. N. Jorga	243

PHILOLOGIE

Brussot Valéry. — Annales du destin historique du peuple arménien. - (trad. par P. Joseph Markarian)	247
K. Henassère — Epitaphes armé- niennes disparues à Constantinople	251
Safrastian A. — Recherche de l'ori- gine de la nation Arménienne	254
Kurdian H. — Le dragon dans les tapis arméniens	259
Irazek. — Agathange et Elisée (ms.)	265

LITTERATURE

Réd. — Les poèmes d'Alichan - Prin- temps - Eté (version en arm. moderne)	267
P. P. E. — Cultori litterarum Armen.	270
H. P. V. — La plainte du Soleil	270

RECENSION

Paitchikian P. Elie — Mon livre (de A. Aharonian).	271
---	-----

HISTOIRE

Réd. — Le retour de Marco Polo, selon une légende venitienne	275
---	-----

PEDAGOGIE

Oskian P. Georges. — L'esprit pratique et l'esprit théorique dans l'école	278
--	-----

NOUVELLE MENSUELLE

Krumacher. — La chenille	284
------------------------------------	-----

RELIGION

Paitchikian P. Elie. — Autour du Sacrement du Mariage	286
--	-----

ECHOS d'ARMENIE

Réd. — P. A. Ghazikian membre de l'Ateneo Veneto. — Prof. A. Alessandri d'origine arménien, mort à Venise	288
---	-----

1843-1931

ՅՈՒՆԻՍ

ԹԻՎ 6

ԲԱԶՄԱՎԷՊ

ՀԱՆԴԻՍԱՐԱՆ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ - ԳՐԱԿԱՆ - ԳԻՏԱԿԱՆ - ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ ԶՔ ՌՅԶ-ՌՅԶԵ

ՎԵՆԵՏԻԿ Ս. ՂԱԶԱՐ

ՀԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԲՍԱՆԵԻՀԻՆԳԱՄԵԱՅ ՅՈՒՆԵԼԵԱՆԸ

ՀԱՅ գաղմաշխարհը ամենուրեք տօնի
մէջ է. ու ամենէն աւելի՝ Փարիզա-
հայու իւր, Ֆրանսայի սրտին մէջ:

Անշուշտ. կը վայելէր որ այսպէս մեծ,
ընդհանրական և խանդավառ ցոյցերով
կատարուէր այդ տօնը մեր ազգային սր-
բանուէր Հաստատութեան՝ որ համատա-
րած է իր կազմակերպութեան մէջ, ծրա-
գրին մէջ ու ամենէն աւելի իր նպատակին
մէջ: Վերջապէս մեր ազգութեան միու-
թեան գործ մը, ամենուս համար և ամեն-
ուրեք: Եւ կը վայելէր և հարկ էր այս
25-ամեայ յորեկնական տօնակատարու-
թիւնը՝ իբրեւ հռչակ անոր սրբազան նուի-
րականութեան. իբրեւ երախտագէտ սր-
տերու անկեղծ ցոյց մը հանդէպ անոր ող-
բացեալ մեծ հիմնադրին՝ ՊՕԴՈՍ ՆՈՒՊԱՐ
ՓԱՇԱՅԻ՝ զոր «Հայր հայրենեաց» տիտղոսով
պիտի փափաքէինք յորջորջել ասկէ վերջ,
առանց մոռնալու անոր գործակից ազնուա-
կան տիպարները, սրտի մարդերը:

Իբրեւ երախտագէտ սրտերու ցոյց նաեւ
հանդէպ նորընտիր վեհաժողովուրդի
սիրտ Նախագահին՝ Պ. ԳԱԼՈՒՍԻ ԿԻԼՊԷՆ-
ԿԵԱՆԻ որ այնքան փարած է այդ ազգա-
նուէր գործին, ու անմահ հիմնադրին լու-
սաւոր շաւղէն կ'երթայ վստահ և անը-
կուն, նոր եռանդով, նոր ծրագիրներով:
Եւ իրեն հետ իր եռանդուն և ազգասէր
բոլոր գործակիցներուն:

Վերջապէս իբրեւ պարծանք մը ամենուս
և միմեարեկան կռուան մը այն ամենուն
որ մեր մեծ աղետին հետեւանքով՝ պէտք
ունին խրախոյսի, նեցուկի, օգնութեան:

Կը ցաւինք որ թերմիս անձուկ էջերը
չեն ներեր և ոչ ալ կարելի է հակիրճ տու-
ղերու մէջ ամփոփել Հ. Բ. Ը. Միումեան
պատմականը, իր հիմնադրութենէն մինչեւ
այսօր: Ան ամբողջ քառորդ դարու բեղուն
կեանք մ'ունի որ միշտ վերելք եղած է և
աճում՝ իր աղբիւրներուն մէջ, ինչպէս իր
բաշխումին:

ԲԱԶՄ. ՅՈՒՆԻՍ 1931

Տարուան մը Բազմավայ կը հոշորեն

Պ. Ստեփան Բենիկլան

Սիլիստրայի «Բաբի» Ընթերցասիրաց Միութեան

Բարերար մը

Հալէպի Հայկազեան վարժարանին

ի զուր է բացատրել այդ գործին էութիւնը. Հայուծիւնն ամբողջ զայն շատ լաւ կը հանճայ, իր փրկարար դերին ու սրբազան նպատակներուն մէջ:

Ուզել մի առ մի թուել բոլոր բարիքները զոր այդ Միութիւնը կատարած է՝ անհնար է. թողունք որ անոնք հրապարակի վրայ են արդէն ու մեծաբարբառ կը խօսին:

Ո՞վ պիտի կարենայ իսկապէս գնահատել անոր կատարած գործը. ո՞վ պիտի թուէ հազարաւոր ու բիւրաւոր որբերը որոնց հաց ու բնակարան, սրտի ու մտքի կրթութիւն բաշխեց. որքան արցունք, որքան ցաւ սրբեց ան. ու կը շարունակէ յոտին պահել այնքան տուններ, միութիւններ, որբանոցներ, կրթական հաստատութիւններ:

Չափազանց մեծ է անոր դերը, նախախնամական ու աստուածային. միանգամայն մեր ազգային մեծութեան հրաշափառ ու զմայելի կոթողը, միակ եւ անմահն:

Դժբախտաբար շատ տեղիք տուած ենք յուշետեսութեան. եւ անտեղի ու անգիտակից հոգեբանութեամբ կը ձգտինք միշտ փոքրոգի մեծցնել մեր սերունդները՝ անոնց առջեւ դրած մեր պառակտումները, քէնը, կռիւները, որպէս թէ միայն մենք ունենալինք այդ թերութիւնները եւ ծայրագոյն ցուցանիշներով:

Հ. Բ. Բ. Միութիւնը միայն կը բաւէր՝ քննուած իր բազմակողմանի տեսակէտներով՝ թէ ազնուական ու մեծ ազգի մը ծիրքերն ու նկարագիրն ունինք:

Եւ ի՞նչ կը պակսի մեր մեծութեան... Միմէ միութիւնը... Եւ ի՞նչ միութիւն կարելի է ցուցնել սրբազան, հմայքոտ քան Հ. Բ. Բ. Միութիւնը: Եւ ո՞վ զօդեց, զանգեց զայն, եթէ ոչ մեր ցեղի մարդասիրական խոր զգացումը. եւ անոր նախնական կորիզին շուրջ՝ սունկի պէս՝ հետուէն մօ-

տէն ծնան, բազմապատկուեցան մասնագիւղեր... ամէն տեղ, ամէն հասակէ, ամէն սեռէ, ամէն դասակարգէ, ամէն դաւանութենէ... լեցուցին, դիզեցին, բարդեցին հսկայ հարստութիւն մը, բարիք ընելու դիտումով: Եւ այդ հրաշալիքը՝ առանց պետական կամ եկեղեցական ուժերու հովանաւորութեան: Ու կը յառաջէ ան. վարիչներու տեղ վարիչներ կը ծնին. նուիրատուներէն վերջ նուիրատուներ, ու անդամներ գործօն, եռանդուն որ հայուն հարստութիւնը այդ ծովին մէջ կը զեղուն, մեծագոյն չափով լրացնելու մեր եղբայրներուն ամենազան պէտքերը:

Այդ մեծի հարստութիւնը ամբողջապէս հայ հարուստին նուէրն է սրտագին. եւ կը խորհիմ թէ որքան ապերախտ են այն խօսքերը որ հայ հարուստին մէջ գումն ու սէրը կ'ուրանան:

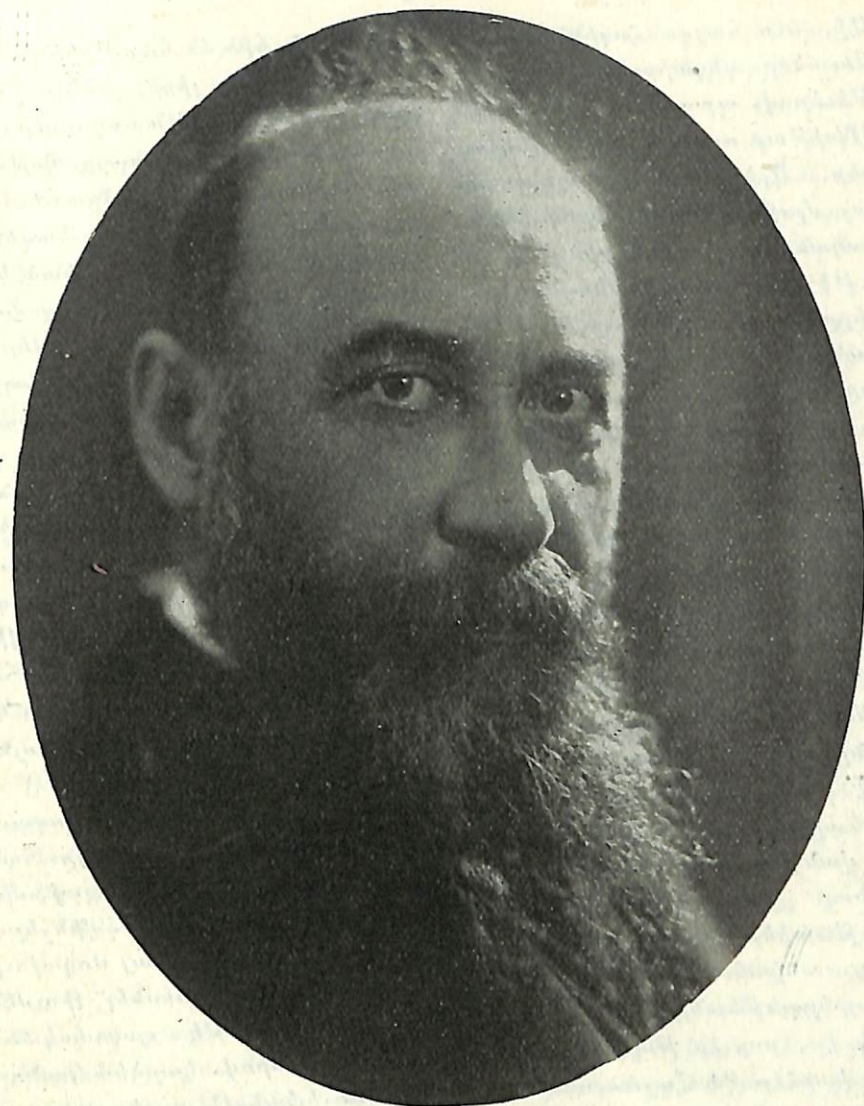
Ընդհակառակն Հ. Բ. Բ. Միութեան մէջ պէտք է պարծանքով, սիրով եւ զմայլանքով տեսնենք հայը, ազնիւ, բարի եւ բարեգործ՝ քան ամէն ազգ:

Ու այսպիսի զգացում մը քառութիւնն ըլլայ թող հայ մեծատունին ուղղուած անարդար վճիռներուն:

Հ. Բ. Բ. Միութիւնը թող փարօս մ'ըլլայ ցուցնելու մեր ամենէն մծիկն ու փութորկալից շրջաններուն անգամ՝ մեր արժանիքները, մեր մեծութիւնը, մեր ցեղային սէրը խոր եւ լայն, երկայն եւ ընդարձակ՝ որքան են մեզ իրարմէ բաժնող երկիրներն ու աշխարհները:

Երկնքի լիառատ եւ բեղմաւոր օրհնութիւնը անոնց՝ որ ստեղծեցին ու կը պահեն այդ հաստատութիւնը, խրախոյս, նեցուկ, փրկութիւն եւ փառք ամբողջ Հայութեան:

ԽՍՐ.

ՆՊԵՈԼԱ ԵՕՐԿԱ

(Ծննդեան 60-ամեակին առիթով. 1871-1931)

Ձինքը տեսած եմ Ս. Ղազարի մարմարեայ սիւներուն տակ հինաւորաց բուրմի մը մոզական հասակով: Մօրուքի խառն եւ սուր թեւերը կ'իջնէին լայն ու շքեղ դէմքէն վար, ինչպէս անհոգ հառազայթներ մայիսեան գիշերներու լռութեան մէջ խորհրդաւոր կղզիին:

Ձուարթ իր պարզութեան մէջ, մտերիմ եւ համակրելի իր համատարած գի-

տութեամբ, անսեթեւեթ տիպար մ'էր ժողովրդական ազնուականի մը:

Խօսքերը համեմուած խոր հմտութեամբ եւ սրամիտ հոգիով տարօրէն ձգիչ էին իր յատուկ խորութիւնն ըմբռնողներուն համար:

Անհունօրէն երջանիկ կը գտնէր ինքզինքը այս հեռաւոր ջրերու ծոցը նետուած հայկական հողի փոքրիկ եւ ազատ